

AKTUELLA FRÅGOR

Debattredaktör: Eva Rothstein
E-post: aktuella@sydsvenskan.se Telefon: 040-28 10 13

ARKIVFOTO: JULIA LINDEMALM 2009

Lunch på varuhuset Entré två månader efter öppnandet 2009. Vad ska Entré användas till om det trots alla upplivningsförsök inte klarar av att fortsätta som köpcenter, undrar Anders Almér.

”Livet i centrum är inte en fråga enbart för handeln. Överallt i världen flyttar allt fler människor till urbana miljöer.”

■ **Många påpekar att städer vuxit fram kring marknadsplatser. Men städer har uppstått av flera andra skäl.**

Om inte folklivet än mer ska förläggas till köpcentrumens konstgjorda stadsmiljöer måste synen på vad stadskärnorna är till för förändras.

Det skriver Anders Almér, konsult åt kommuner och fastighetsbolag.

Allt fler butikslokaler i Malmö centrum står tomma. Hur ska utvecklingen vändas? Ett vanligt svar är att öka antalet parkeringsplatser. Och helst ska de vara gratis.

I en huvudledare i Sydsvenskan (17/7) hävdas att det är upp till konsumenterna om de vill handla i köpcentrum utanför stadskärnan eller inne i centrum. Med det argumentet behövs ingen stadsplanering. Det som inte fungerar försvinner i brist på kunder – men det sker inte utan att lämna spår efter sig.

Desexton år, från 1960 till 1976, som var varuhusens tid i Sverige är en kort tid i en stads historia. Men varuhusen skapade sår i stadsväven som syns än idag.

De nya köpcentrum som byggts och byggs har inte tillkommit för att konsumenterna önskat dem. I Hyllie har Sveriges hittills största köpcentrum byggts; inte för att ge stadsdelens framtida invånare service utan som

ett ”bondeoffer” för att Malmö skulle få en stor arena. Allt enligt vad Ilmar Reepalu, fd kommunstyrelseordförande i Malmö, nyligen berättade under ett föredrag på Falsterbo golfklubb.

Entré vid Värnhem såldes in till stadens politiker som ett ”upplevelsecenter”, inte ett köpcenter. Vad ska Entré användas till om det trots alla upplivningsförsök inte klarar av att fortsätta som köpcenter?

Detaljhandelskedjorna växer och de mindre företagen blir färre. Snart syns näthandelnns påverkan lika tydligt som i Storbritannien där en butik i timmen stängdes i landets stadskärnor förra året, enligt brittiska *Daily Telegraph*.

Tidskriften *The Economist* skrev nyligen att inom tio, femton år kommer 20 procent av dagligvarorna och 40 procent av allting annat att köpas via nätet.

Handeln kommer att försvinna till stora lådliknande centrum typ Svågertorp och till internet. Kvar i centrum blir mindre och unika verksamheter som människor tycker är spännande att besöka i samband med besök på caféer och restauranger.

Den direktdebatt som Sydsvenskan.se nyligen hade handlade i huvudsak om köpcentrens påverkan på Malmö centrum. Men anläggningar som Emporia har räknat med att ta hälften av den beräknade köpkraftsökningen i kranskommunerna. Och effekterna av det har börjat märkas. I Svedala har Ica flyttat från gågatan som en följd av köpcentrumexpansi-

SKRIBENTEN

■ **Anders Almér** har arbetat som konsult åt kommuner och fastighetsbolag med planering av service i stadsbyggnadsprojekt. Han har också bloggen Urbanlokalt.se.

→ **Mer debatt.** Fler debattartiklar finns på Sydsvenskan.se/opinion/aktuella-fragor.

onen i Malmö och nu har även Coop i Svedala aviserat sin nedläggning. Den handelsutredning som kommunen låtit göra utmynnar i en rekommendation att skapa en ”outlet” i ett industriområde, en åtgärd som kommunen tror ska gynna centrumhandeln genom att de som handlar i outletbutiken också åker in till gågatan. Utredningen som är på sextio sidor nämner inte med ett ord internet eller e-handeln.

Många påpekar att städer vuxit fram kring marknadsplatser. Men städer har uppstått av flera andra skäl. Om inte folklivet än mer ska förläggas till köpcentrumens konstgjorda stadsmiljöer måste synen på vad stadskärnorna är till för förändras.

Dansk arkitekturcenter i Köpenhamn har i sommar haft en utställning på temat förorten. Den allmännyttiga investeringsfonden Realdania som stod bakom utställningen har ett projekt som studerar olika typer av förorter och deras framtida möjliga utveckling. För alla rekommenderar Realdania förtätning, fler mötesplatser och att skolor, vårdcentraler och andra institutioner läggs intill varandra så att till exempel butiker, caféer och restauranger kan dra nytta av att människor går förbi.

Ansvariga politiker i Malmö vill inte ha biltrafik i stadens centrala delar. Det är en rimlig ståndpunkt. Arbetspendling med bil kan inte fortsätta att öka i samma takt som idag. Människor måste arbeta närmare

sina bostäder, pendla mindre och de tätorter där pendlarna bor måste utvecklas. Nya mötesplatser och vackra torg måste skapas och förtätning ske genom att framför allt bostadshus på tre, fyra våningar ersätter låga handelslådor.

Överallt i världen flyttar allt fler människor till urbana miljöer. Men en urban miljö behöver inte bara innebära innerstäder utan kan skapas på många fler platser.

En mer urban miljö innebär en rikare miljö även för dem som inte arbetar, till exempel äldre. Sverige har relativt sett flest ensamhushåll i Europa och för dem som lever i ensamhushåll skulle bättre mötesplatser innebära ett bättre liv.

I en diskussion med läsarna av *The Guardian* sade den världsberömda arkitekten Richard Rogers häromdagen att ”Stadskärnan är navet i grannskapet. Vi ska inte underminera den genom att bygga köpcentrum utanför staden. Om vi utgår från att det är viktigt att öka tätheten och att endast bygga på tidigare använd mark eller nära stadskärnan – då kommer centrum att leva upp.”

Ska företag och anställda arbeta i förorter och kranskommuner, måste de erbjudas miljöer som de tycker om. Det innebär en mer urban miljö i det område som ska utgöra orternas centrum. Det är inte enbart en fråga för handeln.

Anders Almér